

ORIGINAL ARTICLE

ARTYKUŁ

FUNDS ABSORPTION BY BIELSK COUNTY'S ECOLOGICAL FARMINGS WITHIN THE FRAMEWORK OF THE RURAL DEVELOPMENT PROGRAMME

ABSORBCJA ŚRODKÓW FINANSOWYCH PRZEZ GOSPODARSTWA EKOLOGICZNE POWIATU BIELSKIEGO W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Sławomir J. Snarski

Białystok University of Technology, Off-Campus Faculty of Forestry in Hajnówka
Politechnika Białostocka, Zamiejscowy Wydział Leśny w Hajnówce

Summary: The Rural Development Programme (RDP) for 2007-2013 is the continuation of previous activities (RDP 2004-2006) the objective of which is to develop and improve the quality of life in rural areas. The aim of the article is the evaluation of performance of the Rural Development Programme for 2008-2010 performed in Bielsk County within the ecological agriculture package with respect to agri-environmental programme. The evaluation includes financial and quantitative analysis of programme performance of ecological agriculture. It presents averaged financial transfers to ecological farms of each commune of the Bielsk County. The survey covered the following rural communes of the County: Bielsk Podlański, Brańsk, Wyszki, Rudka, Boćki, Orla. These communes are of typical agricultural nature, with the large ecological potential and the possibility of obtaining the funds from the European Union. The ecological aspect was also significant due to a slight distance of the analyzed farms from the Białowieża Forest.

Key words: ecological agriculture, agri-environmental programme, ecological farming, RDP programme

Introduction

Ecological agriculture is a way to manage an eco-friendly agricultural production and, at the same time, food production for potential consumers which contains good gustatory and biological properties. The development of ecological agriculture began in 2004, after Poland's accession to European Union. In the countries of "old EU 15", the natural environment was greatly modified by humans. The cause of exploitation of natural resources was and is a large population density and a high level of industrialization and urbanization. Modern elements of agricultural production technology, which are contemporary applied, also impact the natural environment. Intensification and agricultural mechanization along with mistakes made in the agricultural science have

Streszczenie: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007 – 2013 jest kontynuacją wcześniejszych działań (PROW 2004 – 2006), mających na celu rozwój i poprawę jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. Celem artykułu jest ocena realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich realizowanego w latach 2008 – 2010 w powiecie bielskim w pakiecie rolnictwo ekologiczne w aspekcie programu rolnośrodowiskowego. Ocena obejmuje analizę ilościową i finansową realizacji programu w zakresie rolnictwa ekologicznego. Prezentuje uśrednione transfery finansowe do gospodarstw ekologicznych poszczególnych gmin powiatu bielskiego. Badaniem objęto następujące gminy wiejskie powiatu: Bielsk Podlaski, Brańsk, Wyszki, Rudka, Boćki, Orla. Wymienione gminy są typowo rolnicze, z dużym potencjałem ekologicznym i możliwością korzystania ze środków Unii Europejskiej. Istotny był też aspekt ekologiczny z powodu nieznacznej odległości analizowanych gospodarstw od Puszczy Białowieskiej.

Słowa kluczowe: rolnictwo ekologiczne, program rolnośrodowiskowy, gospodarstwa ekologiczne, program PROW

Wstęp

Rolnictwo ekologiczne, to sposób prowadzenia produkcji rolniczej przyjaznej środowisku, a jednocześnie wytwarzanie żywności oczekiwanej przez potencjalnych konsumentów o dobrych właściwościach biologicznych i smakowych. Rozwój rolnictwa ekologicznego zapoczątkowany został po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku. W krajach „starej 15” Unii Europejskiej środowisko przyrodnicze w znacznym stopniu zostało przeobrażone przez człowieka. Przyczyną eksploatacji zasobów przyrody była i jest duża gęstość zaludnienia oraz wysoki stopień uprzemysłowienia i zurbanizowania. Na stan środowiska przyrodniczego wpływają także współcześnie stosowane elementy technologii produkcji rolniczej. Intensyfikacja i mechanizacja rolnictwa w powiązaniu z błędami po-

Address for correspondence: dr inż. Sławomir Snarski, Białystok University of Technology, Off-Campus Faculty of Forestry in Hajnówka, Piłsudskiego St. 8, 17-200 Hajnówka, Poland; phone: +48 85 682-95-00; e-mail: sjsnarski@gmail.com; **Full text PDF:** www.ers.edu.pl; **Open-access article.**
Copyright © Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaską, Sidorska 95/97, 21-500 Białą Podlaską;
Indexation: Index Copernicus Journal Master List ICV 2013: 6.48; Polish Ministry of Science and Higher Education 2013: 4 points.

led to the rise of many threats in the environment in the last century. Among the most important ones the following may be included:

- Land degradation and its acidification;
- Loss of soil organic matter;
- Degradation of environment retention capacity and water shortage accumulation;
- Surface waters and groundwater pollution and the growth of erosion;
- Biodiversity impoverishment (Kędziora 2007).

It is thus critical to take up such actions which will effectively eliminate or lessen unprofitable impact of human activities on the rural environment. Actions can be conducted on utilized agricultural areas relying on the implementation of the National Agri-Environmental Programme (Gonda-Sorczyńska 2007). Agri-Environmental programmes are currently the most popular mode of environmental protection within the rural areas. This popularity results in the possibility of remunerating the farmers for appropriate practices, in accordance with the principle of environment protection, or for good farming agricultural management including the conception of sustainable development (Dembek 2004)

Due to rich natural values of Podlaskie Voivodeship, means of The Rural Development Programme targeted at proenvironmental actions in the agricultural production are extremely essential. The important objective of creating such programmes as RDP is the preservation of biodiversity within the valuable natural areas. Due to great social expectations in the context of implementation of RDP, there is a need of analyzing the effects of this programme.

An attempt was made in this work to evaluate the implementation of agri-environmental programmes in ecological farms in each commune of the Bielsk County. The evaluation concerned ecological agriculture package in the context of farmers' interest in it and also the economical and material effects of its implementation in the farms.

Conditions of development of ecological agriculture in Bielsk County

Bielsk County is located in the area of "Green Lungs of Poland" in its southern part and is the fifth largest and third most populated area in Podlaskie Voivodeship (fig 1). It borders on its north side by the Lower Narew Valley and on its east line with the Białowieża Forest. (Konopko 2006).

pełnionymi w agrotechnice doprowadziły w ostatnim stuleci do powstania wielu zagrożeń w środowisku. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- degradacja gleb i ich zakwaszenie;
- ubytek materii organicznej;
- pogorszenie zdolności retencyjnej środowiska i narastanie niedoborów wód;
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych oraz wzrost erozji;
- zubożenie biologicznej różnorodności (Kędziora 2007).

Konieczne jest zatem podjęcie takich działań, które skutecznie wyeliminują lub osłabiają niekorzystne aspekty działalności człowieka w środowisku wiejskim. Na obszarach wykorzystywanych rolniczo mogą być prowadzone działania polegające na wdrażaniu Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego (Gonda-Sorczyńska 2007). Programy rolnośrodowiskowe, to obecnie najpopularniejszy instrument ochrony środowiska na obszarach wiejskich. Ta popularność wynika z możliwości wynagradzania rolników za stosowanie odpowiednich praktyk, zgodnych z zasadami ochrony środowiska, czyli za dobre zarządzanie gospodarstwem rolnym z uwzględnieniem koncepcji zrównoważonego rozwoju (Dembek 2004).

Z uwagi na bogate walory przyrodnicze województwa podlaskiego, niezwykle istotne są instrumenty Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowane na działania prośrodowiskowe w produkcji rolniczej. Ważnym celem tworzenia takich programów jak PROW, jest zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach przyrodniczo cennych. Ze względu na duże oczekiwania społeczne w kontekście wdrażania PROW, istnieje potrzeba analiz w zakresie efektów, jakie przynosi ten program.

W pracy podjęto próbę oceny wdrażania programów rolnośrodowiskowych w gospodarstwach ekologicznych w poszczególnych gminach powiatu bielskiego. Ocena dotyczyła pakietu rolnictwo ekologiczne w kontekście zainteresowania rolników tego typu pakietem, a także ekonomicznych i rzeczowych efektów jego wdrażania w gospodarstwach.

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa ekologicznego w powiecie bielskim

Powiat bielski położony jest na obszarze „Zielonych Płuc Polski” w południowej jego części i jest piątym pod względem powierzchni oraz trzecim pod względem liczby mieszkańców w województwie podlaskim (rys. 1). Od północy jego granice wyznacza dolina Górnej Narwi, zaś od wschodu graniczy z Puszcza Białowieską (Konopko 2006).

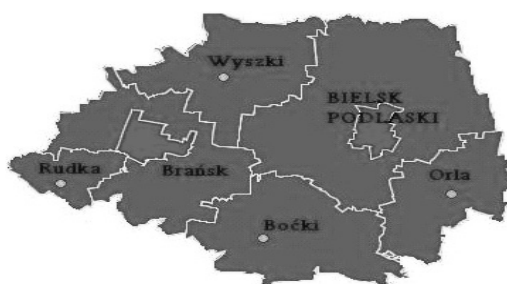

Figure 1. Bielsk County and its division into communes
Rysunek 1. Powiat bielski z podziałem na gminy
Source: <http://www.podlaskie.powiaty.cba.pl/bielski.htm>
Źródło: <http://www.podlaskie.powiaty.cba.pl/bielski.htm>

Bielsk County covers an area of 1385 square kilometers, which forms 6,7 % of the whole voivodeship. The county is subdivided into 6 communes, including 2 urban communes. (on the map this is marked with green colour, see fig. 1). It is an agricultural region. The primary direction of production consists in grains and rising of dairy cattle. Out of all agricultural lands the largest ones are the arable lands – 59,5% and green lands – 40,3%. There are more than 14 thousands farms with the area above 1ha of agricultural lands in Bielsk County. The average size of a farm is about 9,81 ha. The farms mostly specialize in milk production.

County communes are slightly diverse in terms of business activity. Gmina Brańsk is a typical rural area, with different quality of soils and expanding numbers of ecological farms. Rudka commune is the smallest unit and covers the area of 6441 ha, of which 40% are the forests. There are 2000 inhabitants, while commune Wyszki covers an area of 207 square kilometers and counts 5638 inhabitants. It includes 59 villages. Commune Orla is of a typical rural character. It has diverse soils which vary qualitatively. It is dominated by fragmented individual farms which specialize in vegetable and dairy production. (<http://region.e-podlasie.pl/powiaty/bielski.html>).

According to data of the Group of Rural Consultancy in Bielsk Podlaski, there are 98 ecological agricultures registered in Bielsk County (tab. 1). In all communes the amount of agricultural lands in ecological farms is 2044,34 ha. Ecological farms comprise only 0,7% of all agricultural farms registered in Bielsk County.

Powiat bielski zajmuje powierzchnię 1385 km², co stanowi 6,7% całego województwa. W skład powiatu wchodzi 6 gmin, w tym 2 gminy miejskie (na mapie oznaczono kolorem czerwonym, rys. 1). Jest to region rolniczy. Podstawowymi kierunkami produkcji są zboża i chów bydła mlecznego. Spośród użytków rolnych, największą powierzchnię zajmują grunty orne - 59,5%, a użytki zielone - 40,3%. W powiecie zarejestrowanych jest ponad 14 tys. gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi około 9,81 ha. Gospodarstwa specjalizują się głównie w produkcji mleka.

Gminy powiatu są nieznacznie zróżnicowane pod względem działalności gospodarczej. Gmina Brańsk jest typowo rolnicza, ze zróżnicowaną jakością gleb i powiększającą się liczbą gospodarstw ekologicznych. Gmina Rudka jest najmniejszą gminą i zajmuje powierzchnię 6441 ha, z czego około 40% stanowią lasy. Gminę zamieszkuje 2000 osób. Gmina Wyszki zajmuje powierzchnię 207 km² i liczy 5638 mieszkańców. Swoim zasięgiem obejmuje 59 wsi. Gmina Orla ma typowo rolniczy charakter. Posiada zróżnicowane jakościowo gleby. Dominują gospodarstwa indywidualne rozdrobione, specjalizujące się w produkcji roślinnej i mlecznej (<http://region.e-podlasie.pl/powiaty/bielski.html>).

Według danych Zespołu Doradztwa Rolniczego w Bielsku Podlaskim, w powiecie bielskim jest zarejestrowanych 98 gospodarstw ekologicznych (tab. 1). We wszystkich gminach ilość użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych wynosi 2044,34 ha. Gospodarstwa ekologiczne stanowią zaledwie 0,7% wszystkich gospodarstw rolniczych zaewidencjonowanych w powiecie bielskim.

Table 1. Ecological farms in Bielsk County in 2010

Tabela 1. Gospodarstwa ekologiczne w powiecie bielskim w 2010 roku

Lp.	Name of commune	Number of ecological farms	Amount of agricultural lands in ecological farms
1.	Wyszki	12	183,91 ha
2.	Orla	4	175,62 ha
3.	Boćki	12	264,93 ha
4.	Rudka	14	239,20 ha
5.	Brańsk	9	273,07 ha
6.	Bielsk Podlaski	47	907,61 ha
	Total	98	2044,34 ha

Source: own elaboration based on the data of the Group of Rural Consultancy in Bielsk Podlaski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Doradztwa Rolniczego w Bielsku Podlaskim

According to the table 1, the largest number of ecological farms has been reported in commune Bielsk Podlaski, where there are 47 communes that cover on area of 907,61 ha. The fewest of farms function in commune Orla, and there are four which conduct activity on considerable area of 175,62 ha. Averaged area of an ecological farm is more than 20 ha UR.

This is more than a double area compared to an averaged agricultural farm in the analyzed county. According to the view of ODR consultants the little amount of ecological farms is stems from little popularization of ecological agriculture in Poland, its low profitability as well as the lack of market organization of ecological products. However, it is worth to note that there is an important role of the country in realization of The Rural Development Programme within ecological agriculture, agri-environmental consultants and The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture (ARMA).

Thanks to their actions, more and more farmers decide to submit applications for participation in the programme (RDP). The presence of ARMA office and the Group of Rural Consultancy in every county is convenient for the farmers. It provided greater opportunities for farmers and consultants to contact each other in resolving current problems. This resulted in a larger number of ecological agricultures in county growing year by year, while farms that already exist continue the greening process of agricultural production.

Within the analyzed county ecological food production began with good result. Organic food and regional products are unique and they are produced by farmers, often as supplemental- if we take into account the standard agricultural production. Despite the fact that the interest of organic production is greater, the essential difficulty is its consumption. There is a lack of properly organized natural products distribution as well as its unequivocal identification on food products market.

The funds transfer to ecological farms of the Bielsk county within the package of ecological farming

According to the analysed three-year period, 79 applications of the range of ecologic farming were submitted to The Agency for Restructuring and Modernization of Agriculture in the Bielsk county. Respectively, in 2008 the number of applications equated to 20, which constituted 25% of all applications to the programme in the analysed term. In the year 2009, there were 28 applications, which constituted 35% of all of them. The number of applications increased in 2010 and amounted to 31, which formed 40% of the totality of the analysed period (fig. 2). It results in systematic increase in the number of people who join the programme and the financial support of 79 households within the package of ecological farming.

Jak wynika z tabeli 1, największą liczbę gospodarstw ekologicznych odnotowano w gminie Bielsk Podlaski, jest ich 47, które gospodarują na powierzchni 907,61 ha. Najmniej gospodarstw funkcjonuje w gminie Orla, jest ich 4, które prowadzą działalność na znacznej powierzchni 175,62 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa ekologicznego, to ponad 20 ha UR. Jest to ponad dwukrotnie większa powierzchnia w stosunku do przeciętnego gospodarstwa rolnego w analizowanym powiecie. Z opinii doradców ODR wynika, że niewielka liczba gospodarstw ekologicznych jest pochodną małej popularyzacji rolnictwa ekologicznego w Polsce, niskiej jego opłacalności, a także braku organizacji rynków zbytu produktów ekologicznych. Warto jednak dostrzec ważną rolę państwa w realizowaniu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w zakresie rolnictwa ekologicznego, doradców rolnośrodowiskowych oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Dzięki ich działaniom, coraz większa liczba rolników decyduje się na składanie wniosków o przystąpienie do programu PROW. Udogodnieniem dla rolnika jest obecność w każdym powiecie biura ARiMR oraz Zespołu Doradztwa Rolniczego. Stworzyło to większe możliwości kontaktu rolnika z doradcą w rozwiązywaniu bieżących problemów. To spowodowało, że z roku na rok powiększa się liczba gospodarstw ekologicznych w powiecie, a istniejące gospodarstwa kontynuują proces ekologizacji produkcji rolniczej.

W badanym powiecie z dobrym skutkiem zapoczątkowano produkcję żywności ekologicznej. Żywność ekologiczna oraz wyroby regionalne należą do unikatowych i są produkowane przez rolników, często jako uzupełniające przy standardowej produkcji rolniczej. Mimo, że zainteresowanie produkcją ekologiczną jest coraz większe, to istotnym utrudnieniem jest jej zbyt. Brak jest odpowiednio zorganizowanej dystrybucji produktów ekologicznych, a także jednoznacznej ich identyfikacji na rynku produktów żywnościowych.

Transfer środków finansowych do gospodarstw ekologicznych powiatu bielskiego w ramach pakietu rolnictwo ekologiczne

W analizowanym trzyletnim okresie w powiecie bielskim wpłynęło do ARiMR 79 wniosków aplikacyjnych z zakresu rolnictwa ekologicznego. Odpowiednio w roku 2008 liczba wniosków wynosiła 20, co stanowiło 25 % wszystkich wniosków do programu w badanym okresie. W roku 2009 było ich 28, co stanowiło 35 % wszystkich wniosków. W roku 2010 liczba wniosków była wyższa i wynosiła 31, co stanowiło 40 % całości badanego okresu (rys. 2). Z zaprezentowanych danych wynika systematyczny wzrost osób przystępujących do programu oraz objęcie wsparciem finansowym 79 gospodarstw w ramach pakietu rolnictwo ekologiczne.

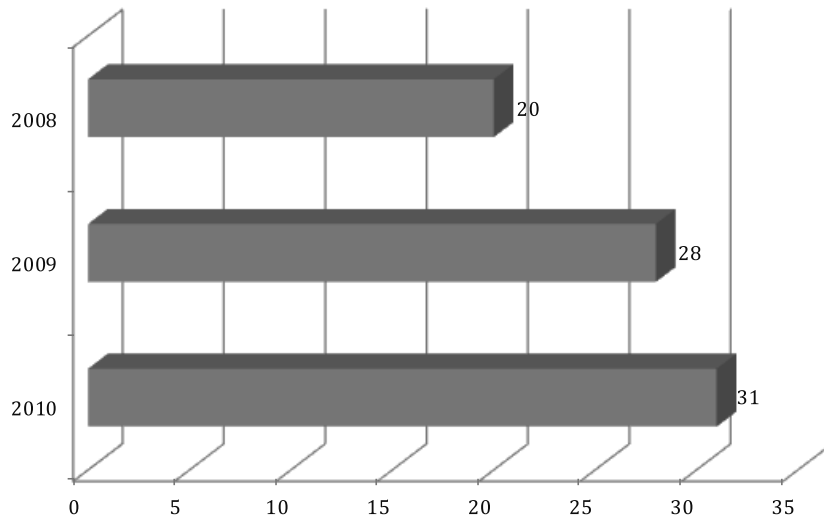

Figure 2. The number of submitted applications to join the ecological farming programme in the years 2008 – 2010 (in units)

Rysunek 2. Liczba złożonych wniosków o przystąpienie do programu rolnictwo ekologiczne w latach 2008 – 2010 (w szt.)

Source: on the basis of the individual analysis of the ARMA data

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR

At the same time in the analysed period, 67 continued applications were submitted to The Agency for Restructuring and Modernization of Agriculture. In 2008, the absence of such applications was visible for it was the first year of the application settlement in the financial perspective for the years 2007 – 2013. In 2009, 20 continued applications were submitted and in the year 2010 – the number was equal 47 (fig. 3).

Jednocześnie w analizowanym okresie do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wpłynęło 67 wniosków kontynuowanych. W roku 2008 nie składano takich wniosków, ponieważ był to pierwszy rok rozliczania wniosków w perspektywie finansowej 2007 – 2013. W roku 2009 wpłynęło 20 wniosków kontynuacyjnych, a w 2010 - 47 (rys. 3).

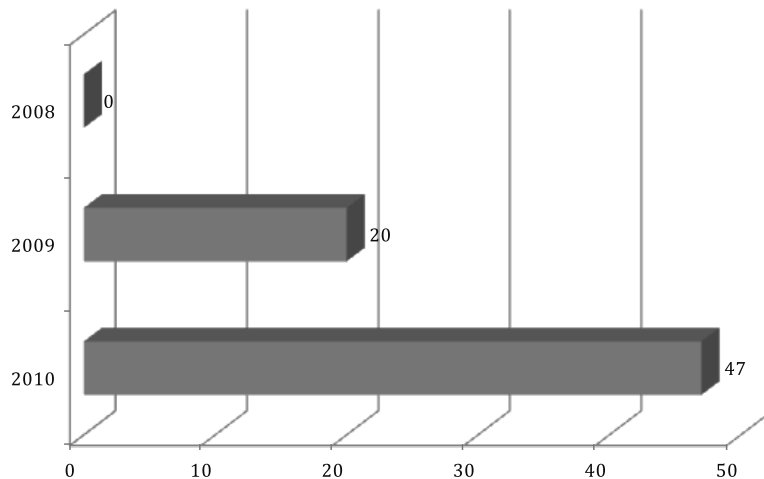

Figure 3. The number of submitted continued applications to join ecological farming programme in the years 2008 – 2010 (in units)

Rysunek 3. Liczba złożonych wniosków kontynuacyjnych do programu rolnictwo ekologiczne, w latach 2008 – 2010 (w szt.)

Source: on the basis of the individual analysis of the ARMA data

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR

In the analysed period, the farmers of the Bielsk Podlaski commune showed the greatest interest in ecological farming. In the term of three years, taking all the communes into consideration, among 79 sub-

W analizowanym okresie największe zainteresowanie rolnictwem ekologicznym wykazali rolnicy gminy Bielsk Podlaski. W okresie trzech lat, na 79 złożonych wniosków o przystąpienie do PROW z za-

mitted applications to join the Rural Development Programme within ecological farming, the greatest number of applications was identified within Bielsk Podlaski commune, that is 54. The crucial element of the economic empowerment's assessment of ecological households was the money transfer for the households that joined the process of implementation of the ecological farming package in the analysed period. Information concerning the transfer of the financial resources for the programme's beneficiaries is presented in the table 2.

kresu rolnictwa ekologicznego, ze wszystkich gmin łącznie, najwięcej wniosków złożyła gmina Bielsk Podlaski - 54. Istotnym elementem oceny wzmocnienia ekonomicznego gospodarstw ekologicznych powiatu bielskiego był transfer finansowy dla gospodarstw, które przystąpiły w badanym okresie do wdrażania pakietu rolnictwa ekologicznego. W tabeli 2 zaprezentowano informacje dotyczące transferu środków finansowych dla beneficjentów programu.

Table 2. The structure of the influx of funds to the communes' beneficiaries in the Bielsk county in the years 2008 - 2010
Tabela 2. Struktura napływu środków finansowych do beneficjentów gmin w powiecie bielskim w latach 2008 - 2010

Commune	The amount of withdrawn funds in zlotys		
	2008 year	2009 year	2010 year
Bielsk Podlaski	312920,70	653824,75	1047211,30
Brańsk	-	65283,30	113778,60
Wyszki	8967,90	8967,90	31844,70
Orla	-	25970,55	28383,30
Rudka	-	7407,00	7231,90
Boćki borough	22230,45	68370,95	87792,15
Bielsk county altogether	344119,05	829824,45	1316241,95

Source: on the basis of the individual analysis of the ARMA data
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR

According to the above, the farms of the Bielsk Podlaski commune received the greatest amount of moneys, that is over 2 million zlotys during the term of three years. The Bielsk commune belongs to the biggest rural municipality in the Bielsk county that is characterized by richness of both natural and cultural values. It is the commune from which the number of requests for financial assistance was the largest. It translated into an essential transfer of financial means to the households. The annual and successive increase of the transfer, that was adequate to the number of households joining the programme, has been observed. The lowest amounts were given to the households of the Rudka commune, that is nearly 15 thousands zlotys. The Rudka commune is the smallest in the Bielsk county with its inconsiderable number of farms. The farmers' interest in the ecological farming programme in this borough was marginal. Generally, about 2,5 million zlotys were transferred to the farms of the Bielsk county within the framework of the ecological farming programme in the analysed period. With regards to the whole of households of the Bielsk county, it should be mentioned that the amount was not substantial, however, it enhanced the households financially, and orienting them to ecological production.

Jak wynika z danych tabeli 2 największe kwoty trafiły do gospodarstw gminy Bielsk Podlaski. Była to kwota ponad 2 mln zł, która wpłynęła do gmin w okresie trzech lat. Gmina Bielsk należy do największych gmin wiejskich w powiecie bielskim, o bogatych walorach przyrodniczych i kulturowych. Z tej to właśnie gminy złożono najwięcej wniosków o pomoc, co przełożyło się na istotny transfer środków finansowych do gospodarstw. Obserwowano coroczny sukcesywny wzrost transferu, adekwatny do wzrostu liczby gospodarstw przystępujących do programu. Najniższe kwoty przekazano do gospodarstw gminy Rudka, niecałe 15 tys. zł. Gmina Rudka jest najmniejszą gminą w powiecie bielskim, o niewielkiej liczbie gospodarstw rolniczych. Zainteresowanie rolników tej gminy pakietem rolnictwa ekologicznego było marginalne. Ogólnie do gospodarstw rolniczych powiatu bielskiego w badanym okresie przetransferowano około 2,5 mln zł. w ramach realizacji pakietu rolnictwa ekologicznego. W odniesieniu do całości gospodarstw powiatu bielskiego należy stwierdzić, że była to kwota niewielka, niemniej wzmocniła ona finansowo gospodarstwa ukierunkowujące się na produkcję ekologiczną.

Conclusion

The Bielsk county belongs to typical agricultural areas with its well developing dairy production on the western side. On the eastern and central part of the commune, where not only the fragmentation of the households, but also the lower quality of the soil are observed, the interest of ecological production is relatively high, according to the researches. It is essential because the entrance of the farmers into the realization of the ecological farming package brings financial as well as environmental benefits. The great majority of those households run their production on the precious natural areas that involve the Białowieża Forest. It should be noted that the ecological farming does not only mean additional financing to the production and rural usage, but primarily it is the way of life that is in concord with nature. Together with health awareness of the society, it remains an important concern. Undoubtedly, the availability of the ecological farming package within the Rural Development Programme will contribute to the extension of both eco-friendly rural production methods and the production of high quality food. According to the ecological farm register, quantitative stability of the ecological households in the Bielsk county has occurred. The implementation of the package, however, does not solve a crucial problem of creating the ecological products' market that seems to be a key issue concerning the development of the ecological production in households. It indicates positive, nevertheless, one-sided activity deprived of total and systemic approach that in turn does not guarantee a long-term success.

Podsumowanie

Powiat bielski należy do obszarów typowo rolniczych, ze znakomicie rozwijającą się produkcją mleczarską w jego zachodniej części. W części wschodniej i centralnej powiatu bielskiego, gdzie występuje znaczne rozdrobnienie gospodarstw, a gleby są niższych klas, występuje istotne zainteresowanie produkcją ekologiczną, co potwierdziły badania. Jest to na tyle istotne, że wejście rolników w realizację pakietu rolnictwa ekologicznego przynosi korzyści finansowe, a także co jest bardzo istotne korzyści środowiskowe. Znaczna część tych gospodarstw prowadzi swoją produkcję na obszarach przyrodniczo cennych w obszarze oddziaływania Puszczy Białowieskiej. Należy pamiętać, że rolnictwo ekologiczne, to nie tylko dofinansowanie do produkcji i użytków rolnych, ale także sposób na życie, które jest w zgodzie z naturą. Wraz ze wzrostem świadomości zdrowotnej społeczeństwa jest to bardzo istotna kwestia. Bez wątplenia należy stwierdzić, że dostępność pakietu rolnictwa ekologicznego w ramach PROW, w istotny sposób przyczyni się do rozszerzenia przyjaznych dla środowiska metod produkcji rolniczej, a także produkcji żywności wysokiej jakości. Jak wynika z rejestru gospodarstw ekologicznych, nastąpiła ilościowa stabilizacja gospodarstw ekologicznych w powiecie bielskim. Natomiast wdrażanie pakietu nie rozwiązuje istotnego problemu tworzenia rynku produktów ekologicznych, co wydaje się być kluczowym zagadnieniem dotyczącym rozwoju produkcji ekologicznej w gospodarstwach. Oznacza pozytywne, ale jednostronne działanie bez całościowego i systemowego podejścia, co nie gwarantuje długofalowego sukcesu.

References / Literatura:

1. Dembek W, Dobrzyńska N, Liro A. (2004), *Problemy zachowania różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich w kontekście zmian wspólnej polityki rolnej*, Wyd. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty.
2. Gonda-Sorczyńska E. (2007), *Planowanie przestrzenne jednym z najważniejszych instrumentów ochrony środowiska w Unii Europejskiej*, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej w Krakowie.
3. Kędziora A. (2007), *Przyrodnicze podstawy ochrony ekosystemów rolniczych*, Fragmenta Agronomica 3.
4. Konopko M. (2006), *Powiat bielski zaprasza*, Oficyna Wydawnicza „Między niebem a ziemią”, Białystok.
5. e - podlasie - <http://region.e-podlasie.pl/powiaty/bielski.html>
6. <http://www.podlaskie.powiaty.cba.pl/bielski.htm>

Submitted/ Zgłoszony: October/ październik 2012

Accepted/ Zaakceptowany: June/ czerwiec 2014